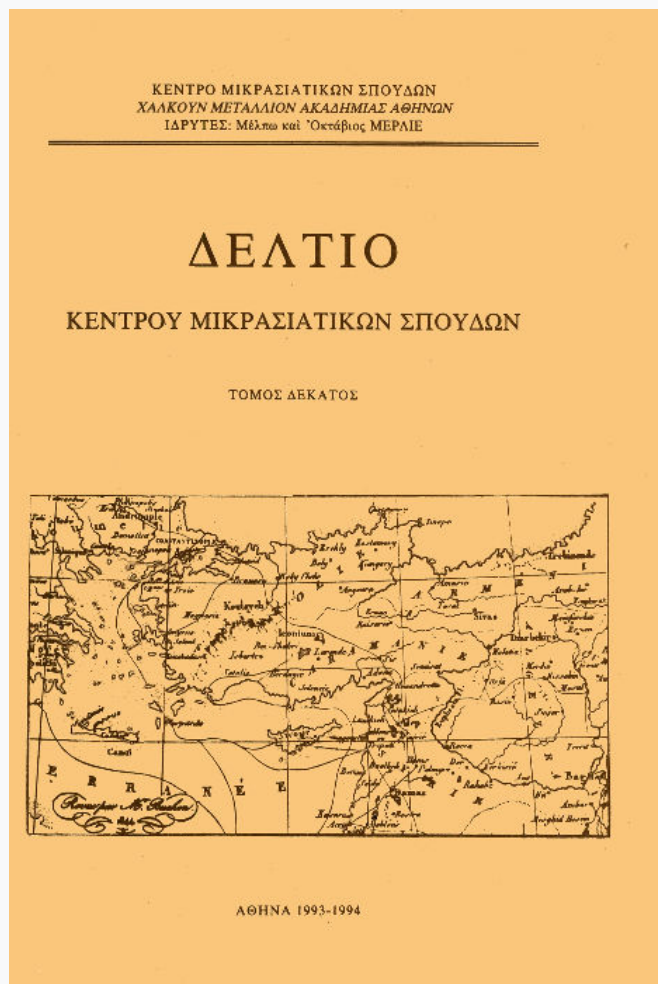

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 10 (1993)

Πρώιμη ιστορική μαρτυρία για τις Κυδωνίες (1653)

Χρήστος Γ. Πατρινέλης

doi: [10.12681/deltiokms.94](https://doi.org/10.12681/deltiokms.94)

Copyright © 2015, Χρήστος Γ. Πατρινέλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πατρινέλης Χ. Γ. (1993). Πρώιμη ιστορική μαρτυρία για τις Κυδωνίες (1653). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 10, 13-21. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.94>

ΠΡΩΙΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΥΔΩΝΙΕΣ (1653)

Τίποτα σχεδόν δὲν ἦταν γνωστὸ ὡς τώρα γιὰ τὴν πρῶιμη ἱστορία τῶν Κυδωνιῶν¹. Ἀλλὰ καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα, ὅταν ὁ οἰκισμὸς εἶχε ἤδη ἐξελιχθῇ ἀπὸ ἄσπυρο χωριὸ² σὲ πανελληνίως γνωστὸ πνευματικὸ κέντρο, οἱ λόγιοι Κυδωνιάτες ἐλάχιστα, φαίνεται, γνώριζαν γιὰ τὸ πρόσφατο ἱστορικὸ παρελθὸν τῆς πόλης τους. Ἀκόμη καὶ ὁ Γρηγόριος Σαράφης (1780-1822), σχολάρχης τότε τῆς «Ἀκαδημίας τῶν Κυδωνιῶν» καὶ ἐπίδοξος ἱστορικὸς

1. Ἡ πρῶιμότερη γνωστὴ ὡς τώρα ἀναφορὰ στὶς Κυδωνίες ἀνάγεται στὸ ἔτος 1784 καὶ ἐγίνε γνωστὴ πρόσφατα. Πρόκειται γιὰ ἓνα γράμμα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τὸν οἰκονόμο τῆς εὐλογημένης Κυδωνίας Ἰωάννη (Δημητρακέλλη)· βλ. Χαράλαμπος Γάσπαρη, *Ἀρχεῖο Πρωτάτου. Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων*, Ἀθωνικὰ Σύμμεικτα, 2 (τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν), Ἀθήνα 1991, σ. 61, ἀρ. 37· πρβλ. σχετικὰ σχόλια τῆς Ἄννας Τριανταφύλλου Παναγιωταρέα, *Κυδωνιάτες· ἀστοὶ καὶ πρόσφυγες* (Διδακτορικὴ διατριβή), Θεσσαλονίκη 1993, σ. 13. Λίγο παλαιότερο εἶναι ἓνα λανθάνον ὡς τώρα σημεῖωμα τοῦ 1753 στὸν Πατριακὸ κώδικα 600 (Ἐγχειρίδιο Γραμματικῆς), ὅπου (σ. 348), μεταξὺ ἄλλων, γράφεται: Ἀντεγράφη δὲ τὸ παρὸν καὶ ἐμεταφράσθη... παρ' ἐμοῦ Ἀθανασίου ἱερομονάχου τοῦ Πατμίου κατὰ τὸ ἁγνγ' ἔτος τὸ σωτήριον ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τῇ οὐσῃ ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Μοσχοννησιῶν καὶ Κηδονίων...· βλ. Ἀθαν. Δ. Κομίνη, *Πίνakes χρονολογημένων πατριακῶν κωδίκων*, Ἀθήνα 1968, σ. 68 καὶ πίνακας 148. Ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου, στὴν ὁμώνυμη νησίδα τοῦ κόλπου τῶν Κυδωνιῶν, εἶναι περισσότερο γνωστὴ ἀπὸ τὶς λυρικὲς περιγραφὰς τοῦ Φώτη Κόντογλου, *Τὸ Αἶβαλί, ἡ πατρίδα μου*, Ἀθήνα 1962, σσ. 58-60, καὶ τοῦ Ἰδίου, *Ὁ Ἀστρολάβος*, Ἀθήνα 1975, σσ. 55-57· βλ. καὶ Γ. Σακκάρη, *Ἱστορία τῶν Κυδωνιῶν*, Ἀθήνα 1920 (φωτοτυπικὴ ἐπανεκδόση, Ἀθήνα 1982), σσ. 9-10.

2. Ὅταν ὁ Γρηγόριος Σαράφης (βλ. παρακάτω), γύρω στὰ 1795, ἐπῆγε στὴν Πάτμο γιὰ νὰ συμπληρώσει τὶς σπουδὲς του καὶ δήλωσε ὅτι κατάγεται ἀπὸ τὶς Κυδωνίες ἢ Ἀἶβαλί, κανεὶς δὲν ἤξερε ποῦ βρισκόταν ὁ τόπος αὐτός· βλ. τὴ σχετικὴ ἀφήγηση τοῦ Ἰδίου τοῦ Σαράφη πρὸς τὸν Ἀγγλο μισιονάριο W. Jowett στοῦ R. Clogg, «Two Accounts of the Academy of Ayvalik (Kydcnies) in 1818-1819», *Revue des Études Sud-Est Européennes* 10, 1972, σ. 645.

τῆς πόλης³, εἶχε μᾶλλον ἀόριστη καὶ ἐκ προφορικῆς μόνο παραδόσεως γνώση γιὰ τὴν προϊστορία τῆς γενέτειράς του: *Εἶναι διακόσιοι χρόνοι ἢ καὶ ὀλίγον τὶ περισσότεροι ἢ ὀλιγώτεροι, καθὼς ἀκούω, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη τὸ χωριὸν μας*⁴.

Πιὸ συγκεκριμένες ἱστορικὲς εἰδήσεις παραδίδει τὸ 1842, ἀντλώντας ἀπὸ ἄγνωστη πηγή, μᾶλλον προφορικῇ, ὁ λόγιος Κυδωνιάτης γιαντρός Νικ. Σαλτέλλης⁵. Κατὰ τὶς εἰδήσεις αὐτές, οἱ Κυδωνίες συνοικίστηκαν ἀπὸ Λέσβιους πρόσφυγες «περὶ τὸ 1570-1580», ἀφοῦ ὅμως πρῶτα οἱ ἔποικοι αὐτοὶ δοκίμασαν νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν παράλια θέσῃ Καμπακούμ, 30 χιλιόμετρα περίπου ΝΑ τῶν Κυδωνιῶν, καὶ κατόπιν στὴ θέσῃ Ἑγρί Μποτζάκ, στὴν εἴσοδο τοῦ κόλπου τῶν Κυδωνιῶν. Τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ παράδοση ἐπαναλαμβάνουν ἔκτοτε ὅλοι ὅσοι ἀναφέρονται στὴν παλαιότερη ἱστορία τῆς πόλης⁶.

Ἡ παντελὴς ἔλλειψη ἁμέσων γραπτῶν πηγῶν γιὰ τὴν πρώιμη ἱστορία τῶν Κυδωνιῶν καθιστᾷ πολὺ σημαντικὴ τὴ μαρτυρία ποὺ περισώζεται στὸν κώδικα Ἱεροσολύμων 509⁷. Πρόκειται γιὰ κατάστιχο «ἐλεῶν» ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου Τάφου, στὸ ὁποῖο ἔχουν καταχωρισθῇ χιλιάδες ὀνόματα συνδρομητῶν ἀπὸ πάμπολλες πόλεις καὶ χωριά τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου καὶ τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου. Ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν Ἀγιοταφιτῶν καὶ γραφέας τοῦ Καταστίχου ἦταν ὁ Κρητικὸς ἱερομόναχος Μακάριος. Στὶς Κυδωνίες ἐφθασαν οἱ Ἀγιοταφίτες τὴ 10ῃ Σεπτεμβρίου 1653, ὅπως σημειώνεται στὸ σχετικὸ φύλλο (49β bis) καὶ κατέγραψαν τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν καὶ τὰ ποσὰ ποὺ εἰσέπραξαν ἀπὸ τὸν καθένα. Δημοσιεύω παρακάτω τὶς σχετικὲς ἐγγραφές, σὲ φιλολογικὴ ἔκδοση, καὶ ἐπιτάσσω σχόλια. Διατήρησα στὰ ὀνόματα τὸν τύπο καὶ τὴν πτώση στὴν ὁποία ἄπαντοῦν στὸ κατάστιχο.

3. 'O W. Jowett σημειώνει στὸ Ἡμερολόγιό του (22 Μαΐου 1818) ὅτι σὲ συζήτηση μὲ τοὺς τότε δασκάλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν Κυδωνιῶν Θεόφιλο Καίρη καὶ Γρηγόριο Σαράφη *I expressed my surprise that they did not write a history of Haivali, before the traditional memory of its origin vanished. Gregorius intimated that he was preparing a history of it* βλ. Clogg, δ.π., σ. 647.

4. Γρηγόριος Σαράφης, *Λόγοι Ἐκκλησιαστικοί*, ἐκδ. Γ. Σακκάρη, τύποις «Ἀρμονίας», [Σμύρνη 1909], σ. 50. ('Αντίτυπο τοῦ σπάνιου αὐτοῦ βιβλίου ὑπάρχει στὴν Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν).

5. Ν. Ι. Σαλτέλλης, *Ὁ Κυδωνιάτης: ποίημα εἰς ἄσματα τέσσαρα*, Ἀθήνα [πράγματι Σμύρνη] 1842, σσ. 8'-ε' τῆς εἰσαγωγῆς. Γιὰ τὸ βιβλίο αὐτὸ βλ. Ἀθ. Δ. Χατζηδήμου «Σμυρναϊκὴ Βιβλιογραφία», *Μικρασιατικὰ Χρονικά* 6, 1955, σσ. 385-86.

6. Κυρίως: Γ. Σακκάρης, δ.π., σσ. 14-15, καὶ Ἱ. Καραμπλιάς, *Ἱστορία τῶν Κυδωνιῶν*, τόμ. Α', Ἀθήνα 1949, σσ. 26-27. Τὴν παλαιότερη περὶ τῶν Κυδωνιῶν βιβλιογραφία ἀνασκοποῦν καὶ σχολιάζουν ἡ Ἰωάννα Πετροπούλου, «Γόρω ἀπὸ τὴν ἱστοριογραφία τῶν Κυδωνιῶν», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 3, 1982, σσ. 231-41, καὶ ἡ Ἄννα Τριανταφύλλου Παναγιωταρέα, δ.π., σσ. 9-12 καὶ 195-97.

7. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη*, τόμ. Α', Πετροῦπολη 1891, σσ. 459-60.

1653, Σεπτεμβρίῳ 10· Κυδωνιῆς χώρα, Ἀνατολή πέρα.

- 1 † Μιχαῆλης ἀπὸ τὰ Παράκιλλα, ὁ πατὴρ Μανόλης, ἡ μήτηρ Φιρπίνα, Γεώργ(ης), γυνὴ Κουνέτα· ἔδωσεν ἄσπρα 60.
- 2 † Λευτέρη, ὁ πατὴρ Νικόλαος, ἡ μήτηρ Ἀμίρισσα· [ἐξηπλήρωσε].
- 3 † Κωνσταντῆς, ὁ πατὴρ Ἀντών(ης), ἡ μήτηρ Ἀλεφάντα· [ἐπλήρωσε].
- 4 † Καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀγγελίνα, ἡ μήτηρ Σεβαστή, θυγ(ατέρα) Ζαφεῖρα, Ἀντών(ης), Κωνσταντ(ής)· [ἐπλήρωσε].
- 5 † Ζαφεῖρη, θυγ(ατέρες) Ἀλεξάνδρα, Μελαχρινή, Καροφύλλη, Κυριαζή· ἐπλήρωσε.
- 6 † Παρασκευά, ὁ πατὴρ Μανόλης, ἡ μήτηρ Μαρούδα· [ἐπλήρωσε].
- 7 † Σεβαστή, ὁ ἀνὴρ Κομμενὸς τῆς Κοντούδαινας, ἡ μήτηρ Ζαφεῖρα, Ἰωάννης· ἔδωσε ἄσπρα 60.
- 8 † Θεοδωρούλα τοῦ Γιαννάκη τοῦ Κακάρη, ἡ μήτηρ Μαρούδα, ὁ ἀνὴρ Μανουήλ, Παναγιώτης· ἔδωσε ἄσπρα 70.
- 9 † Ἰωάννης τοῦ Χιώτη, ἡ γυνὴ Παλογίνα, ὁ πατὴρ Σεβαστός, Σεβαστή, υἱοὶ Δούκας, Διαμαντῆς· ἔδωσε ἄσπρα 120.
- 10 † Ξενοῦλα Πηλιούδας τοῦ Χυμευτοῦ· ἔδωσε ἄσπρα 45.
- 11 † Παναγιώτης τοῦ Καρα-Γιώργη, ἡ μήτηρ Μαρούδα, ἡ γυνὴ Μελισσινή, υἱοὶ Κυριακός, Μαρούδα, Νικόλ(αος), Γιώργης· ἔδωσε ἄσπρα 70.
- 12 † Ἀρμενάκη, ὁ πατὴρ Κομμενὸς Σπανός, ἡ μήτηρ Τορνικίνα, ἡ γυνὴ Παγώνα, Κωνσταντ(ής), Μαρούδα· ἔδωσε ἄσπρα 200.
- 13 † Δημήτρης Χιώτης, ὁ πατὴρ Μιχαήλ, ἡ μήτηρ Ρήγαινα, Ἀλεξάνδρα· ἔδωσε ἄσπρα 150.
- 14 † Ἰωάννης Μπινάρη τοῦ Σεβαστοῦ, ἡ μήτηρ Λασκαρίνα, ἡ γυνὴ Δέσποινα, υἱὸς Γεώργ(ης), Σεβαστός· ἔδωσε ἄσπρα 150.
- 15 † Μιχαήλ τοῦ Χιώτη, ὁ πατὴρ Γεώργ(ης), ἡ μήτηρ Μαρούδα, ἡ γυνὴ Τεργού, Ρήγαινα, υἱοὶ Δημήτρ(ης), Ρήγαινα, Ἀλεξάνδρα· ἔδωσε ἄσπρα 200.
- 16 † Σεβαστή· [ἐπλήρωσε].
- 17 Ἰωάννης, Μανόλης, Βενετσιῆς, Παλής.
- 18 † Σκαρλάτη τοῦ Γεώργη Νταή, ἡ μήτηρ Θωμαή, Δημήτριος, υἱὸς Παρασκευάς· ἔδωσε ἄσπρα 120.
- 19 † Στρατήγης ἱερεὺς, ὁ πατὴρ Νικόλαος ἱερεὺς, ἡ μήτηρ Σεβαστή, ἡ γυνὴ Ρήγαινα, υἱοὶ Γεώργ(ης), Κωνσταντ(ής), Δουκάκης· ἔδωσε ἄσπρα 100 καὶ ἡ γυνὴ 120.
- 20 † Δούκας τοῦ Νικολ(άου), πατὴρ τοῦ Παρασκευάδενων, ἡ μήτηρ Φραντζέσκα, Ἀμίρισσα· ἔδωσε ἄσπρα 150.
- 21 † Παρασκευάς τοῦ Στρατῆ Σκουλή, ἡ γυνὴ Μελισσινή, Ἀλεξάνδρα, υἱὸς Διαμαντῆς· ἔδωσε ἄσπρα 150.
- 22 † Ἀλέξανδρος τοῦ Κομμενοῦ, ἡ μήτηρ Τορνικίνα, ἡ γυνὴ Σεβαστή, υἱοὶ Διαμαντῆς, Στρατῆς, Συναχερή· ἔδωσε ἄσπρα 100.
- 23 † Γεώργη Πατζόλα ἐπίτροπος, ὁ πατὴρ Δημήτριος, ἡ μήτηρ Θωμαή, ἡ γυνὴ Ἀγγελίνα, υἱὸς Στρατῆς, Λάραϊνα, Μιχαήλ· ἔδωσε ἄσπρα 50.

- † ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³

- 24 † Φιλιππής τοῦ Μικέ, ἐπίτροπος, ὁ πατήρ Μιχαήλ, ἡ μήτηρ Καλή, ἡ γυνὴ Ἀγγελίνα, υἱοὶ Ἀβαγιανός, Ἀμίρισσα, Χρυσανγῆ· ἔδωσε ἄσπρα 200.
- 25 † Ἀρχοντία τῆς Λυκίνας, ἀνὴρ Κομμενός, υἱὸς Νικόλαος· ἔδωσε ἄσπρα 100.
- 26 † Κωνσταντῆς τοῦ Κανονίτζη, ἡ μήτηρ Ἀλεφάντα, ἡ γυνὴ Ἀγγελίνα· ἔδωσε ἄσπρα 615.
- 27 † Ἀθούλα Στρατηγιώταινα, ἡ μήτηρ Φωτεινή, ὁ πατήρ Δημήτρης· ἔδωσε ἄσπρα 55.
- 28 † Μανόλης τοῦ Ἀρβανίτη, ἡ γυνὴ Κοντύλω, ὁ πατήρ Γεώργ(ης), ἡ μήτηρ Μαρούδα· ἔδωσε ἄσπρα 60.
- 29 † Τζεργαζή τοῦ Φαμιλιώτη, ἡ γυνὴ Ράλαινα, ἡ μήτηρ Ρήγαινα, ὁ πατήρ Ἀνδρόνικος, Θεοδωρή, Κωνστ(αντίνος), Ἀλεξάνδρα· ἔδωσε ἄσπρα 50.
- 30 † Κομενή, ἡ μήτηρ Ἀφράτη τῆς Μεσημέραινας, ὁ πατήρ Γιώργης, Δημήτρης τοῦ Χαλᾶ· ἔδωσε ἄσπρα 25.
- 31 † Παρασκευᾶς Πογιατζῆ, ὁ πατήρ Νικολός, ἡ μήτηρ Μάλτα, ἡ γυνὴ Παρασκευή, υἱοὶ Σεβαστός, Καταξινή, Μάλτα· ἔδωσε ἄσπρα 100.
- 32 † Ἀβράμης, ὁ πατήρ Χιόνης, ἡ μήτηρ Χατοῦ, ἡ γυνὴ Μαρούδα, υἱοὶ Χιόνης, Μιχαήλ, Γεώργ(ης)· ἔδωσε ἄσπρα 120.
- 33 † Παρασκευᾶς ἱερεὺς, πατήρ Γεώργ(ης), ἡ μήτηρ Σεβαστή, ἡ γυνὴ Ἀλεξάνδρα, θυγ(ατέρα) Σεβαστή· ἔδωσε ἄσπρα 150.

Μοσκονήσι καὶ Πουζάκη - γούλα.

Ἡ λέξη ἐξηπλήρωσε στὴν ἐγγραφή 2 καὶ οἱ λέξεις ἐπλήρωσε στὶς ἐγγραφές 3, 4, 5, 6 καὶ 16 ἔχουν διαγραφῆ. Τὴν ἐγγραφή 17 ἔγραψε ἐκ τῶν ὑστέρων ἄλλο —ἀδέξιο— χέρι μεταξὺ τῶν ἐγγραφῶν 16 καὶ 18. Ὅπως ἐξηγεῖ ὁ γραφέας τοῦ καταστίχου ἱερομόναχος Μακάριος στὸ φ. 4β, ὁ σταυρὸς ἐπάνω ἀπὸ τὸ πρῶτο ὄνομα μιᾶς ἐγγραφῆς δηλώνει ὅτι τὰ ὀνόματα ποὺ ἀκολουθοῦν γράφτηκαν γιὰ νὰ μνημονεῦνται στὴν Πρόθεση· ἂν ἀντὶ σταυροῦ σημειώνεται ἓνα Μ ἢ μ, σημαίνει ὅτι τὰ ὀνόματα τῆς ἐγγραφῆς πρέπει νὰ μνημονεῦνται σὲ *Σαραντάρια*.

1. Στὶς παραπάνω 33 ἐγγραφές, ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ ἱσάριθμες —διευρυμένες κατὰ κανόνα— οἰκογένειες, μνημονεῦνται ὀνομαστικά 172 πρόσωπα. Δὲν εἶναι δυνατό νὰ ὑπολογίσουμε τί ποσοστὸ ἀντιπροσώπευαν τὰ 172 αὐτὰ πρόσωπα ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῶν Κυδωνιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἄν λάβουμε ὅμως ὑπόψη ὅτι σὲ καθένα ἀπὸ τὰ 27 χωριὰ τῆς Μυτιλήνης, ποὺ ἐπισκέφθηκαν οἱ Ἀγιοταφίτες κι ἐγγράψανε συνδρομητές, ἀντιστοιχοῦν κατὰ μέσον ὁρο 11 ἐγγραφές, μποροῦμε νὰ εἰκάσουμε ὅτι οἱ Κυδωνίες —μὲ 33 ἐγγραφές— ἦσαν συγκριτικὰ ἓνα μεγάλο χωριό.

2. Ὅπως σημειώθηκε ἤδη, κατὰ τὴν ἱστορικὴ παράδοση, οἱ ἀρχικοὶ ἐποικοὶ τῶν Κυδωνιῶν προέρχονταν ἀπὸ τὴν ἀντικρινὴ Μυτιλήνη. Γλωσσολογικὲς μελέτες, μάλιστα τοῦ ἄλλοτε γυμνασιάρχου καὶ ἱστορικοῦ τῶν Κυδωνιῶν

νιών Γ. Σακκάρη⁸, έδειξαν ότι και στις άρχες άκόμη του 20ού αιώνα τó γλωσσικό ιδίωμα που έπικρατούσε στις Κυδωνίες ήταν τó λεσβιακό, με μικρές μόνο επιδράσεις από ιδιώματα άλλων ελληνικών τόπων, από τούς όποιους προέρχονταν μικρές ομάδες μεταγενεστέρων έποίκων. Τό συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται κατά βάση και από τή μελέτη τών βαπτιστικών όνομάτων και τών έπωνύμων που άπαντούν στο έκδιδόμενο παραπάνω κείμενο. Με τή διαφορά ότι, πέρα τών προδήλως λεσβιακής καταγωγής κατοίκων, σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού τών Κυδωνιών τó 1653 καταγόταν από τή Χίο και από ελληνικές κοινότητες τής δυτικής Μικράς 'Ασίας.

Συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι σε τρεις έγγραφες (άρ. 9, 13, 15) δηλώνεται ρητά ή χιακή καταγωγή του άρχηγού τής οικογένειας. Στις τρεις αυτές έγγραφες μπορούμε άδιστακτως νά προσθέσουμε δύο άκόμη (άρ. 21 και 24), όπου τά μνημονεύμενα όνόματα (έπώνυμο Σκουλής, βαπτιστικά Διαμαντής, Φιλίππης, Μικές, Καλή) μαρτυρούνται επανειλημμένα στη Χίο⁹, ενώ δέν άπαντούν ούτε μιá φορά στις χίλιες σχεδόν έγγραφες (με 4.500 περίπου όνόματα) από τή Μυτιλήνη, αλλά ούτε και στις 334 έγγραφες από κοντινές κοινότητες τής Μικράς 'Ασίας (με 1.600 περίπου όνόματα). Συνήθη όχι μόνο στη Μυτιλήνη, αλλά και στη Χίο, ήσαν τά όνόματα 'Αβαγιανός (άρ. 24), 'Αθούλα (άρ. 27), 'Αμίρισσα (άρ. 2, 20, 24), 'Αρμενάκης (άρ. 12), Θωμαή (άρ. 18, 23), έπων. Κακάρης (άρ. 8), Κομνηνή (άρ. 30), Λασκαρίνα (άρ. 14), Μελισσινή (άρ. 11, 21), Ρήγαινα (άρ. 13, 15, 19, 92)¹⁰. "Ωστε μπορούμε νά υποθέσουμε ότι ένα μέρος από τά πρόσωπα αυτά ήσαν χιακής καταγωγής.

Σημαντικό επίσης ποσοστό από τούς τότε κατοίκους τών Κυδωνιών φαίνεται ότι καταγόταν από χριστιανικές κοινότητες τής Μικράς 'Ασίας. 'Όνόματα, όπως Παλής (άρ. 17) < Μπαλής, Σιναχερή (άρ. 22), 'Αβράμης και Χατού (άρ. 32), δέν άπαντούν —ή άπαντούν σπανίως (άνάμεσα σε χιλιάδες άλλα όνόματα)— ούτε στη Μυτιλήνη ούτε στη Χίο, ενώ άπαντούν άμπολ-λες φορές στις έγγραφες από μικρασιατικές κοινότητες (Φιλαδέλφεια, Κοϋ-λα, Θυάτειρα, Μαγνησία κ.ά.): 35 φορές τó Μπαλής, 15 φορές τó Σιναχερή ή Σιναχερής, 10 φορές τó Χατού ή Χατή¹¹. 'Αλλά και από τήν κυρίως 'Ελλάδα φαίνεται ότι προερχόταν ένα μικρό ποσοστό τών τότε Κυδωνιατών, αν κρίνουμε από τó έπώνυμο ή παρωνύμιο 'Αρβανίτης (άρ. 28) και τó επίσης άρβα-

8. Γ. Σακκάρη, «Περί τής διαλέκτου τών Κυδωνιέων εν συγκρίσει προς τās λεσβιακάς», *Μικρασιατικά Χρονικά* 3, 1940, σ. 74 κέ.

9. Για τó χιακό έπώνυμο Σκουλής βλ. 'Ιάκ. Βισβίτζη, «Αί μεταξύ τών συζύγων περιουσιακαί σχέσεις εις τήν Χίον κατά τήν Τουρκοκρατίαν μετ' άνεκδότων νοταριακών έγγραφων», *Έπετηρίς του 'Αρχείου τής 'Ιστορίας του 'Ελληνικού Δικαίου* (τής 'Ακαδημίας 'Αθηνών) 1, 1948, σσ. 112-13. Για τά Διαμαντής, Φιλίππης, Μικές, Καλή βλ. Γ. Ζολώτα, *Ίστορία τής Χίου*, τόμ. 1β, 'Αθήνα 1923, σσ. 259-261, και Πηνελόπης Στάθη, «Τό άνέκδοτο 'Οδοιπορικό του Χρυσανθου Νοταρά», *Μεσαιωνικά και Νέα 'Ελληνικά* 1, 1984, σσ. 246-47, 249-50.

10. Ζολώτα, *δ.π.*, σσ. 258-61, 271, 289-90, 532-33.

11. Οι έγγραφες από τίς μικρασιατικές κοινότητες στα φφ. 57-63 του καταστίχου.

νίτικο επώνυμο Μπινάρης (= δίδυμος, άρ. 14). Κατά τὰ λοιπὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ὀνομάτων (βαπτιστικῶν καὶ ἐπώνυμων) μαρτυρεῖ τὴ λεσβιακὴ προέλευσιν τῆς πλειονότητος τῶν κατοίκων, ἀφοῦ τὰ ὀνόματα αὐτὰ τὰ συναντοῦμε πάμπολλες φορές στὶς ἐγγραφές τῶν Ἀγιοταφιδῶν ἀπὸ οἰκισμοὺς τῆς Μυτιλήνης¹².

3. Τὰ 172 πρόσωπα ποὺ μνημονεύονται στὶς 33 ἐγγραφές τοῦ καταστίχου φέρουν 73 διαφορετικὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα καὶ 15 ἐπώνυμα ἢ παρωνύμια. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα ἦσαν —καὶ πολλὰ εἶναι ἀκόμῃ— σὲ πανελλήνια χρῆσις, ἄλλα ὅμως εἶναι εἴτε δυσερμήνευτα, εἴτε ἀμάρτυρα ἀπὸ ἄλλης πηγῆς, εἴτε ἀπαντοῦν ἐδῶ σὲ ἰδιαίοντα τύπο καὶ ἀπαιτοῦν ἐπομένως κάποιο σχολιασμό, ἂν δὲν σχολιάσθηκαν ἤδη στὴν προηγούμενη παράγραφο. Ἀμάρτυρα ἄλλοθεν καὶ δυσερμήνευτα εἶναι τὰ βαπτιστικὰ Πηλιούδα (άρ. 10) καὶ Τζεργαζῆς (άρ. 29)· ἐπίσης τὰ ἐπώνυμα Πατζόλας (άρ. 23) καὶ Κανονίτζης (άρ. 26). Γνωστὴ εἶναι ἡ συνήθεια (ἰδίως στὴ Μυτιλήνη, Λήμνο, Χίο καὶ στὶς ἀκτὲς τῆς Προποντίδας) νὰ χρησιμοποιοῦνται βυζαντινὰ ἐπώνυμα ὡς βαπτιστικά¹³. Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἀνήκουν τὰ Κορμενὸς (άρ. 7, 12, 22, 25), Δούκας (άρ. 9, 20) καὶ τὸ ὑποκοριστικὸ Δουκάκης (άρ. 19) καὶ τὰ ἀνδρωνυμικὰ Κομενὴ (άρ. 30) < Κορμηνή, Λασκαρίνα (άρ. 14), Παλογίνα (άρ. 9) < Παλαιολογίνα, Ράλαινα (άρ. 19) καὶ κατ' ἀναγραμματισμὸ Λάραινα (άρ. 23), Μελισσινὴ (άρ. 11, 21), Τορνικίνα (άρ. 12, 22) < Τορνίκης, Καταξινὴ (άρ. 31) < Κατακουζηνή¹⁴. Παράδοξα ἤχουν σήμερα τὰ βαπτιστικὰ Χυμευτὸς (άρ. 10), Σιναχερὴ (άρ. 22) καὶ ἄλλοι Σιναχερῆς < Σεναχιρίμ, Λυκίνα (άρ. 25) < Λουκίνα, Ἀθούλα (άρ. 27 < Περμαθοῦλα < Περμαχοῦλα < Ὑπερμάχω, Ἀλεφάντα (άρ. 3, 26) < Ἀνυφάντα, Κουνέτα (άρ. 1), Ἀμίρισσα (άρ. 2, 20, 24) < Ἀμιράς, Μάλτα (άρ. 31), Τεργού (άρ. 15) < Ἐργού¹⁵.

12. Οἱ ἐγγραφές ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη στὰ φφ. 11-47 τοῦ καταστίχου.

13. Δ. Β. Βαγιακάκος, *Σχεδιάσμα περὶ τῶν τοπωνυμικῶν καὶ ἀνθρωπωνυμικῶν σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι*, Ἀθήνα 1964, σ. 171 κέ., μὲ σχετικὴ βιβλιογραφία· βλ. καὶ Χ. Γ. Πατρινέλλη, «Εἰδήσεις γιὰ τὴν ἐλληνικὴ κοινότητα τῆς Προύσας», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 7, 1988-89, σ. 36.

14. Ὅλα σχεδὸν τὰ ὀνόματα αὐτὰ ἀπαντοῦν ἐπανειλημμένα καὶ στὶς ἐγγραφές τῶν Ἀγιοταφιδῶν ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη καὶ τίς ἐλληνικὲς κοινότητες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (Θυάτειρα, Μαγνησία, Κοῦλα, Φιλαδέλφεια, Σμύρνη κ.ἄ.).

15. Γιὰ τὸ Χυμευτὸς βλ. Κ. Ἄμαντου, *Γλωσσικὰ Μελετήματα*, Ἀθήνα 1964, σσ. 276-78, 306. Τὸ Σεναχιρίμ (προφανῶς ἀπὸ τὸν βιβλικὸ Σενναχηρίμ· βλ. Δ' Βασ. ιη', 13 κέ., Ἡσ. λς'-λζ', Β' Παραλ. λβ') ἀπαντᾷ ὡς βαπτιστικὸ καὶ ὡς ἐπώνυμο ἤδη ἀπὸ τὸν 13ο αἰ· βλ. Ἱ. Συκουτρῆ στὰ *Ἑλληνικά* 2, 1928, σσ. 278, 301, καὶ Σπ. Λάμπρο στὸν *Νέον Ἑλληνομνήμονα* 7, 1910, σσ. 31, 43, 142. Τὸ Λυκίνα καὶ Λουκίνα καὶ Λουκινέττα ἀπαντᾷ καὶ στὶς ἐγγραφές ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη· ἐπίσης τὸ Περμαθοῦλα, Περμαχοῦλα, Περμαθοῦ· ὑποθέτω ὅτι ὁ ἀρχικὸς τύπος ἦταν Ὑπερμάχω καὶ διὰ Παραμυθία, ὅπως πιστεύει ὁ Ἀθαν. Μπούτουρας, *Τὰ νεοελληνικά κύρια ὀνόματα ἱστορικῶς καὶ γλωσσικῶς ἐρμηνευόμενα*, Ἀθήνα 1912, σ. 96. Σημειωτέον ὅτι ὁ Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης παρέχει τὸν τύπο Περμαχού (βλ. Ἀπαντα, ἐκδ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου, τόμ. 2, Ἀθήνα 1982, σσ. 136-139-41). Τὸ Τεργού ὑποθέτω ὅτι εἶναι παραλλαγὴ τοῦ βαπτιστικοῦ Ἐργού (καὶ

4. Σὲ 25 ἀπὸ τὶς 33 ἐγγραφὲς σημειώνονται καὶ τὰ χρηματικὰ ποσὰ ποὺ εἰσέπραξαν οἱ Ἀγιοταφίτες. Οἱ εἰσφορὲς αὐτὲς κυμαίνονταν ἀπὸ 25 ἕως 615 ἄσπρα. Συνολικὰ εἰσέπραξαν ἀπὸ τὶς Κυδωνίες 3.170 ἄσπρα, ἥτοι 127 ἄσπρα κατὰ μέσον ὄρο ἀπὸ κάθε συνδρομητῇ. Ὡς σημειωθῇ, γιὰ λόγους συγκρίσεως, ὅτι σὲ τρεῖς κοινότητες τῆς Μυτιλήνης (Μεσαγρό, Παράκιλλα, Τζουκαλοχώρι) ὁ ἀντίστοιχος μέσος ὅρος εἰσφορᾶς ἦταν 232 ἄσπρα. Ὡς προστεθῇ ἀκόμη, γιὰ νὰ γίνῃ πιὸ συγκεκριμένη ἡ ἀγοραστικὴ ἀξία τῶν 127 ἄσπρων, ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀντιστοιχοῦσαν περίπου στὴν ἀξία 14 ὀκάδων πρόβιου κρέατος ἢ 42 ὀκάδων ψωμοῦ¹⁶.

5. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι στὴν ἐπιγραφή τοῦ ἐκδιδομένου κειμένου ὁ Ἀγιοταφίτης ἱερομόναχος Μακάριος χρησιμοποιεῖ τὸν τύπο *Κυδωνιές*, ἐνῶ στὰ χρόνια τῆς ἀκμῆς τῆς πόλης καὶ μετέπειτα χρησιμοποιεῖται ἀπαρέγκλιτα ὁ ἀσυνίζητος τύπος *Κυδωνία* ἢ *Κυδωνίες*. Φαίνεται ὅτι προηγήθηκε μιὰ περίοδος ἀβεβαιότητας ὡς πρὸς τὸν ἀκριβῆ τύπο τοῦ ὀνόματος: ὁ λόγιος ἱερομόναχος Ἀθανάσιος ὁ Πάτριος τὸ 1753 γράφει *τῶν Κηδονίων* (βλ. σημ. 1), στὸ γράμμα τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους τὸ 1784 χρησιμοποιεῖται ὁ τύπος *τῆς Κυδωνίας* (βλ. σημ. 1), σὲ χάρτη τοῦ 1790 σημειώνεται: *Kidognis*¹⁷, ὁ Choiseul-Gouffier, πρῶτος ἀπὸ τοὺς ξένους περιηγητὲς ἀφιέρωσε μιὰ παράγραφο στὶς Κυδωνίες, γράφει *Kidonia*¹⁸.

6. Τέλος, ἄξια σχολιασμοῦ εἶναι ἡ ἀκροτελευτία σημείωση τοῦ Ἀγιοταφίτη Μακαρίου: *Μοσκονήσι καὶ Πουζάκι - νοῦλα*, ποὺ σημαίνει ὅτι τοὺς δύο αὐτοὺς γειτονικοὺς πρὸς τὶς Κυδωνίες οἰκισμοὺς τοὺς ἐπισκέφθηκε μὲν, ἀλλὰ δὲν εἰσέπραξε τίποτα ἀπὸ αὐτοὺς. Στὸ δυσάρεστο αὐτὸ γεγονὸς ἀναφέρεται ὁ Μακάριος καὶ στὴν ἐκθεση ποὺ ὑπέβαλε γιὰ τὴν ὅλη περιοδεία του στὸν τότε πατριάρχη Ἱεροσολύμων Παῖσιο (1645-1660) καὶ ποὺ φρόντισε νὰ τὴν καταχωρίσει καὶ στὸ κατάστιχο (φφ. 3β-4β): *...ἐν Σύμῃ καὶ ἐν Πάτμῳ, εὐλόγησε καὶ αὐτοὺς ὁ Κύριος ὅτι εὐλαβῶς μᾶς ἐδέχθησαν. Λέρο, Κῶς, Σάμος, Μοσκονήσια δὲν μᾶς ἐδέχθησαν καὶ σύντομα ὁ Χριστὸς τοὺς ἐπαί-*

¹⁶ Ἐργοσα), ποὺ ἀπαντᾷ καὶ στὴ Μυτιλήνη. Γιὰ τὰ Κουνέτα, Ἀλεφάντα, Ἀμίρισα καὶ Μάλτα βλ. Μπούτουρα, *δ.π.* Γιὰ τὸ Ἀμιράς-Ἀμίρισα βλ. καὶ Στ. Ξανθοῦδιδι στὴ *Λαογραφία* 7, 1923, σσ. 369-70.

¹⁷ Οἱ ὑπολογισμοὶ ἔγιναν μὲ βάση τὰ δεδομένα ποὺ παραθέτουν οἱ Σπ. Ἀδραχὰς, «Νομισματικὲς προσαρμογές, ις'-ιζ' αἰ. Ρυθμίσεις καὶ ἀντιδράσεις», *Τὰ Ἱστορικά* τχ. 1, 1983, σ. 30, καὶ Ν. Σταυρινίδης, *Μεταφράσεις ἱστορικῶν τουρκικῶν ἐγγράφων*, τόμ. 2, Ἡράκλειο 1977, σσ. 273, 372.

¹⁸ *Τόπος καὶ Εἰκόνα*, 18ος αἰώνας, τόμ. 1, Ἀθήνα 1979, μεταξὺ τῶν εἰκόνων 125 καὶ 126.

¹⁹ *Voyage pittoresque de la Grèce*, τόμ. 2Α, Παρίσι 1809, σ. 73. Ἡ παράγραφος αὐτὴ φαίνεται ὅτι προστέθηκε ἐκ τῶν ὑστέρων, μετὰ τὴ δευτέρη παραμονὴ τοῦ Choiseul-Gouffier (1785-1792) στὴν Ἀνατολή, ἀφοῦ γίνεται ἔμμεση μὲν ἀλλὰ σαφὴς ἀναφορὰ στὴ διδασκαλία τοῦ Βενιαμὶν Λεοβίου στὶς Κυδωνίες, ὁ ὁποῖος ὅμως ἄρχισε νὰ διδάσκει ἐκεῖ μετὰ τὸ 1799· βλ. Ρωζάνης, Ἀργυροπούλου, *Ὁ Βενιαμὶν Λεοβίος καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ σκέψη τοῦ 18ου αἰώνα* (Διδακτορικὴ διατριβή), Ἀθήνα 1983, σσ. 50-51.

δευσεν. "Όσο για τὸ Πουζάκι εἶναι προφανὲς ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν φερόμενο ὡς προσωρινὸ οἰκισμὸ τῶν ἐκ Μυτιλήνης ἐποίκων Ἐγρί Μποτζάκ (τουρκ. Egri-Bucak = Καμπύλη Ἑκρα, ὅπως μεταφράζει ὁ Σαλτέλλης· βλ. παραπάνω)¹⁹, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἐγκαταλείφθηκε, ὅπως ἀποδεικνύεται τώρα, ἀλλὰ συνέχισε νὰ ὑπάρχει καὶ μετὰ τὸν συνοικισμὸ τῶν Κυδωνιῶν.

19. Πρβλ. Σακκάρη, *δ.π.*, σσ. 15-16.